¶ Incipit liber quartus. ¶ Prosa prima

Preteritis diebꝰ locutꝰ es o volucer quē admodū pegrinꝰ nr̄ suā in theologia q̄rit cōsolacionē in oibus q̄ circūstant eū tribulacōnibꝰ. Nūc p tuā fidē edicito. nūq̄d nō penitet eū plurimoꝝ que vel in francia vel in gn̄ali cōsilio gessisse meminit. mō circa cessionē et eiectionē cōtēdēciū de papatu. scribendo de potestate cōsilij. mō circa causas fidei eam p̄sertim q̄ detestat̄ homicida sine legittima autoritate ꝓptrata cū seq̄lis suis. q̄ cā tociꝰ pene t̄bacōnis inclitum francie regnū discerpētis ut aiūt semiāriū fuit: q̄ꝫ ius aliā dent alij cupidinē effrenē dn̄andi vel vindictā expetēdi. nūq̄d nō aliq̄bus saltem scrupulis sua cōsciā remordetur? Volucer. Quis gloriabitur o monache mūdū se cor hr̄ē? quis dixerit innocēs et mūdus sum? q̄s nō cōstitutꝰ sub iudicijs del terribilis in cōsilijs sup filios hominū nō trepidauerit? Hic afflictꝰ iob. verebar oiā opa mea ait deo sciēs q̄ nō p̄ceres delinquēti. Et itm̄. Si voluerit mecū cōtēdere nō potero respōdē vnū ꝓ mille. Cui cōformis est orō ꝓphica. nō intres in iudiciū cū seruo tuo dn̄e. q̄ nō iustificabit̄ in cōspcū tuo omnis viuēs. Et rursū. Si iniq̄tates obseruaueris dn̄e dn̄e q̄s sustinebit. Porro q̄d ysaias se cū ceteris inuoluēs sibiq̄ vilescēs huīli cōfessione ꝓtulerit legimꝰ. Om̄s iusticie nr̄e tāq̄m pannus menstruate:

Quis igit̄ iusticias suas velut gloriabundus ostē
tauerit d̄o plus q̄ pannū ɔfusionis sue mulier vi
ro? Quē deniqz non exterruerit apostoli verbū di
centis · nichil michi ɔscius sum · ꝫ non in hoc iustifi
catus sum? Causam reddidisse videt̄ sapiēs · timi
de sunt inquit et incerte omnes ꝓuidēcie nostre · et
alibi · Prauū cor hominis et inscrutabile · q̄s cog-
noscet illud? Monachus · Quid aget igit̄ pro
se renacione ɔsciencie sue? ut d̄o sit in pace locus su
us? ipseqz dormiat in idipsū? Volucer · Doc-
trinā ɔsulit quam theologica tradit scola · iudicat
aliter agendū esse de scrupulis inquietis orientibz
ex hys que p̄terita sunt · aliter sup̄ hys que agibi-
lia futura respiciūt: fatetur ex p̄teritis profecto se
timere · neqz timorē hūc abycit · auget pocius corā
iudice deo · ita tn̄ ne desperet sup̄ miscdia eius ꝫ in
solidiorē spem assurgat · formidat ne forte posuerit
sibi laqueos inimicus latētes et abditos in via hac
vitatis qua ābulabat · Neqz em̄ dubius ꝫ certissi
mus est idip̄m qd̄ ꝓsecutus ē · vitatē esse catholicā
cui⁹ oppositos errores ipios atqz pestiferos extermi
nari q̄rebat ordīe iudiciario · Ita em̄ se iudicat ob
ligatū firmit̄ credē ac nullaten⁹ dubitaē d̄ noticia
ac itellcū dinoꝝ p̄ceptoꝝ alioq̄n se fidelē quo pacto
reputarz cū scriptū sit · dubi⁹ in fide infidelis ē? Qd̄
vtiqz veritatē hz dū q̄s illa dubitat q̄ p̄ erudicionē
sacre scripture certa et explicita tenetur fide tenere

Neqz em̄ generalis suffecerit credulitas in multis
nisi ꝑticularis affuerit plus aut minus iuxta ꝑso-
narū et erudicionū qualitatem. Verum si iuxta
hoc iter veritatis posuerit scandalū angelus satha
ne qui se trāsfigurat in angelum lucis. non ita est
vsqzquaqz certus. neqz scit si scuto veritatis ita ꝓ
texerit eum deus ꝙ timere non habuerit a timore
nocturno. a sagitta volante in die. a negocio ꝑam
bulante in tenebris. ab incursu et demonio meridi
ano. Demoniū plane meridianū dixerūt sancti qd̄
et fallit. et sub specie tamen boni nō qualiscūqz sed
magni boni fallaciā tegit: Hic ē laqueus magnoꝝ
viroꝝ dum magni nō hiūles sunt in oculis suis.
dū ꝓprie magis q̄m aliene innitūtur prudencie. dū
extollunt se in cogitacōne sua sicut taurus. dum p̄
terea sic agunt quasi facto et si nō verbo dicerent.
manus nr̄a excelsa. et non dominus fecit hec oīa.
quippe dū preuenire monitiones suas arrogācia
superba. non subsequi in humilitate lacrimis et
mansuetudine sepius inueniuntur. Deniqz supra
modū terribile est illd̄ sapiētis tonitruū. Est via q̄
videt̄ hoī iusta et nouissima eiꝰ ducūt ad mortē. be
atus igit̄ vir sapiētis testīonio q̄ semp ē pauidus
ꝙ nisi in tīore dī se instant̄ tenuerit cito subūtet̄ do
mus sua. Noli ꝓptēa mirari monache si tales īter
recordaciones positus paueat et extimescat. p̄serti
cum perfectā caritatem que foras mittit timorem

nō se p̄sumat adeptū vtinā hr̄e se cognoscēt mīmā
vel imp̄fectā. Monach⁹. Exterruisti me talia de
timore disserens. et in hos me trusisti scrupulos du
bie questionis. si p̄ p̄speritate reipublice. si p̄ defen
sione veritatis catholice. si p̄ errāciū vel delinquen
ciū correctione q̄uis hoim̄ se debeat exponē. s̄ sedē
solitariū et reputare sapientē esse q̄ nō curat in c⁹
manu mūd⁹ sit. Nā si bn̄ p̄cipiūt q̄ docēt nichil eē
agēdū qd̄ dubiū ē an bonū sit. exponūt em̄ se peri
culo: et q̄ amat periculū dicit sapiēs peribit in illo
q̄s audeat sub tāta rerū humanarū incertitudine
q̄ppiā deinceps palā p̄sequēdū āplecti? Volucer
Audebit si certus fuerit ex doctrina sacra q̄ funda
ta sit in iusticia fidei p̄secucō sua. p̄ qua certādū ē
est vsq3 ad mortem corporis vel in anima deterius
moriendum

¶ Primū metrū quarti.

Lex in tabellis a deo binis olim
Insculpta petrinis est cōtinēs decem
Precepta nature qd̄ idcirco fuit
Legem q̄ impressam p̄ indelebile
Lumen p̄us nostris in cordib⁹ fuscauerat
Nox criminū nubes q3 flagiciorū
Obscura necnō p̄tinax suetudo
Que p̄ma circa vera mentiri facit
In morib⁹ secte docēt hoc impie
Illuxit ergo sūmi velle p̄ fidem

Rursus iubens signis et in miraculis
mandata serues hec dei vigil tui
Si nō mori vel perire funditus vis

¶ Prosa scda. Monachus.

Sed cauenda sunt o volucer scandala. ve em̄ homini per quem scandalum venit. Obseruā dum est preterea in collectione zizaniorꝫ ne simul eradicet̄ et triticū. Tolerari deniqꝫ mala iubentur q̄ si tolli q̄rerent̄ deteriores afferrent exitus. Sic ethnici sic sarraceni sic hētici plerūqꝫ dimittūtur nec impugnant̄. ymmo sic agē cōsiliū ē vbi cōitas ē in culpa. ne deterior scissura fiat. Voluc. Scā dala phariseorꝫ cōtēpnēda docꝫ veritas. sinite inq̄t eos ceci sūt et duces cecorꝫ: talia q̄ppe vitare nec possum⁹ nec debem⁹. Sꝫ neqꝫ deserenda ē veritas aut vite à doctrine vel iusticie dū certū hēm⁹ q̄ pi ditaret̄ nr̄o silēcio. et opposita falsitas firmaretur iuxta regulā. error cui n̄ ēsistit̄ a ꝓpbat̄ Monach⁹

Redit ecce sermo nr̄ ad materiā q̄ de zelo tracta ta ē. cadit p̄tēa ī aliā difficultatē q̄lit̄ a qn̄ certi eri m⁹ q̄ defensio catholice vitatis n̄ pl⁹ affert nocum̄ ti q̄ vtil' edificacōis. qm̄ si pl⁹ officit. nōne tenda eāt iussio xp̄i supi⁹ īducta. nolite scm̄ dare canib⁹ cui pabolā de zizaniis n̄ tollēdis ꝯsoā ē. Volucer. Adhibēda ē fateor ꝑ dissolucōe difficultatis isti⁹ q̄ plies īcidit doctrna l' vna distictio. c⁹ l' ignorācia l' īadūtēcia m̄ltos ec̄ phorꝫ atqꝫ theologorꝫ ꝯtrbauit

Itaq; certitudo vna est supnaturalis. altera na
turalis. tercia moralis vel ciuilis. Certitudo sup
naturalis ita se hēt q̄ nō stat aliquē sic assentire
et falli. Et hec itm̄ certitudo diuidit̄. q̄ quedā est
euidencie clare et intuitiue in patria beatoꝝ. Alterā
euidencie reuelate in illustracione ꝓphetarū. Ter
cia solius adherencie in speculo et in enigmate. q̄
nō euidencie racionis innitūtur. ꝫ auctoritati diui
ne. qualem certitudinē fides habet et prestat in cor
dibus fidelium. Est em̄ quelibet hm̄odi certitudo
tāta q̄ per nullam potēciā eciā diuinā et absolutā
fallax esse potest alioquin deus negaēt semetipsū
Hāc phoꝝ scola nō vidit neq; stoycoꝝ nec pypa
teticoꝝ neq; achademicoꝝ. hec certitudo ꝑ tercio
sue distinctionis membro fidelibus omnibus dū pe
regrinantur in via cōuenit. quos tāta certitudine
nedum duodecim articulis fidei sed tote sacre
scripture credere necesse est actu vel habitu implici
te vel explicite vel implicite qualiter credendo certi
sunt neq; falli possunt. Alioquin iuxta qd̄ p̄tactū
extitit dubius in fide infidelis est. Certitudinē hāc
in martiribus talē vidim⁹ ut absq; vlla dubitacōe
mallent relinquere vitā q̄ fidem. Cetm̄ paul⁹ hac
subnixus expressurus vehemenciam certitudinis
asseruit cōdicionalem. cuius añs sciebat impossibi
le. Eciā inq̄t si angelus de celo vobis euangeliza
uerit p̄ter id quod euangelizatū est anathema sit

neqz tñ negãdũ est q̃n paulus vltrã certitudinem
adherẽcie p fidẽ certitudinẽ habuit euidẽcie p reue
lacionis illustracionẽ et quodãmõ in trãsitu seu
raptu p glãm. Porro certitudinẽ alterã q̃ nãlis
dr inuenim⁹ q̃ talis ẽ. q̃ nõ stat p nãm q̃ aliq̃s ta
liter assẽciat et fallat. hãc aristotiles a ꝑypatetici
hãc et stoyci phi posuerũt nob possibilẽ in p̃mis p̃n
cipijs p se notis ꝯgnitis scz ex sola t̃miorꝫ ap̃phẽsi
one ut q̃ qd̃libz ẽ vel ñ ẽ. posuñt et i ꝯclusiomb⁹ de
mrãtis et in euidẽti ꝯña deductis p talia p̃ncipia.
quẽadmodũ dixñt mathematicã eẽ sciãz certissiãz
Achademici vo in q̃b⁹ socrates carneades et cicẽo
dehĩc posteioẽs aliq̃ nouã visi sũt iduxisse sciãz. nl
sciẽ ymmo nec hoc scire q̃ nl scim⁹. ita tollẽ volue
rũt e medio certitudinẽ oẽm dicẽtes de õni re ad v
trãqz ꝑtẽ ex equo disputari posse. et ita neqz p̃mã
de qua locuti sum⁹ certitudinẽ supnãlẽ. nez nãlem
putabãt vllã eẽ. Deniqz certitudo q̃ moral dici
ꝑt vel ciuil tãgit ab aristotile vna cũ p̃cedẽti certi
tudine in ethicorꝫ suorꝫ p̃ncipio. cui⁹ sm̃a ẽ. discipli
nati eẽ in vnaquaqz re certitudinẽ q̃rẽ iuxta exi-
genciam materie. Eque em̃ viciosum est inquit p-
suadẽtẽ q̃rere mathematicũ et moralẽ demrãntẽ.
Non em̃ consurgit certitudo moralis ex euidencia
demrãcõnis. sed ex ꝓbabilibus cõiecturis grossis
et figuralibus magis ad vnã ꝑtẽ q̃ ad alteram
Talẽ certitudinẽ si penitus negauerũt achademici

si nō eā p̄tēa sufficientē dixerint ad aliq̄d moraliter
opari. viderīt qua roē p̄sūpserīt aliq̄d vel agē bo-
nū vel omittē malū. Conformit̄ ad iudiciū rōnis
quale dz esse certū sic̄ certa ē in se vt⁹ alioq̄n vir-
tus nō est. Monach⁹. Aiāduerto volucer qm̄ ex
p̄ma certitudiē m̄lta possum⁹ et debem⁹ nos fideles
sine scrupulo corde credē ad iusticiā et ore cōfiteri
ad salutē p̄sequi defendē et tueri priusq̄ vacillet
vel auferatur a nob̄ hm̄odi certitudo. Intelligo pre-
terea q̄ in agibilib⁹ hūanis. q̄ tātā hn̄t varietatē
dicente aristotile et expiencia teste. ut casu magis
q̄ arte cōstare videāt̄. sufficit tercia certitudo qua-
lis non semper scrupulos omnes abicit. sufficit ut
cōtempnat vel sup̄et sic operādo quasi nō sint. Sz
qua racōe possit hoc fieri scire cupio. q̄d aduena nr̄
in hijs agat. Volucer. De scrupulis sic̄ p̄diximus
iudicat aliter agendū esse dū oriuntur ex p̄teritis
alit̄ dū in eis que agenda sūt occurrerīt. De p̄teri-
tis quidē opibus illam amplectit̄ gregorij sm̄am.
bonarū menciū est ibi culpā agnoscē vbi culpa nō
est conformiter ad illud. iustus in p̄ncipio accusa-
tor est sui. Constituens itaq; se coram tremendo
tribunali districti iudicij dei cōsciencia ꝓpriā audit
et sustinet accusantē eū q̄nto maiori seueritate scit
et p̄t. q̄tenus fiat ei spūs cōtribulatus et ingens
cōfusio contricio et humiliacio cordis. ita vt cadat
a se per omnimodā ꝓprie defensionis desperacōnē

Neqz em̄ vult cū diuina iusticia cōtēdere. neqz cō
sciencie ꝓ iusticia testimoniū ferēti cōtra reū silen
ciū imponē. suadet pocius ut clamet vocibus mag
nis. Iste ē equissime iudex deꝰ. iste q̄ iusto iudicio
tuo dāpnādꝰ ē. peccauit em̄ in talibꝰ et talibꝰ sup
nūm arene maris. ita ut pc̄a sua vix totus capē
possit mūdus. sūt em̄ abissus multa et tenebrosa
nimis q̄ altā sibi dāpnacōis abissū meruerūt et in
uocāt. et hoc dn̄e deꝰ in voce catharactarū tuarū hꝰ
est viarū tuarū inscrutabiliū et iudicioꝝ occultoꝝ
in quibꝰ hō cōstitutus vidē nō potest an amore vel
odio dignꝰ sit. neqz cognoscere de suis opibꝰ q̄ntū
cūqz iusta videant̄ quo terminēt̄ fine aut qua dis
trictione iudicentur. Accusatus inter talia reꝰ nō
defensoris sed accusatoris testis ꝛ iudicis in se par
tes agit exaggerās quantum potest: qui eciā si to
cius populi cristiani fudisset sanguinē. sperat in il
lo apostoli verbo. si nos iudicaremus nō vtiqz iu
dicaremur. Quo ꝯtra fit in humanis iudiciis. qm̄
cōfitēti crimē mors infert̄: apud deū vero apud quē
est misericordia et copiosa redempcio. Misericordia
hic dū viuimus supexaltat iudicium. quo fit ut
dāpnandꝰ in curia iusticie hēat aditū cū fiducia ad
thronū gracie eius q̄ saluat dāpnantes se absolu
cionē cōferens in auxilio oportuno. p̄cipue si dimi
serit homo ex corde debitoribus suis. ut ꝑticipes vo
lit eos fieri glorie. neqz vindictam querere cupiat

ſ̄ cōret ꝑ ſalute ſua: quo fit ut fidēter dicat deo bul
las venie ſue p̄ſtando hn̄s dimitte nob̄ debita nr̄a
ſicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Monach⁹
Talia frequenter audiui volucer. ſ̄ q̄liter abſq̄z
mendacio vel fictione p̄t in multis tale aliq̄d agi
nō ſatis aptū eſt. Eſto nēpe q̄ de p̄teritis opibus
ſcrupuli ſint in cōſciā. nō idcirco ſe iudicare reā h̄z
Eſt em̄ ſcrupulus vacillacio q̄dā dubitacō vel for
mido cōſurgens ex aliq̄b⁹ cōiecturis debilib⁹ et in
certis. Alioq̄n ſi ex vehemētib⁹ argumētis et ꝓba
bilioribꝰ ꝑ hac ꝑte q̄ ꝑ altera dubitacō ꝯſurgeret
iā nō ſcrupul⁹ ſol⁹ vel leuis trepidacio dici debēt.
ſ̄ moral' de tr̄ſgreſſione certitudo. Mirꝫ v̄o nez cau
tū videret. ſ̄ ꝓpt̄ hm̄odi ſcrupulos cōſciā teſtifica
cionē vel dāpnacōez ferret certā. nūq̄d int̄rogata
ab hominib⁹ vel acrit̄ a ſeip̄a. nez mētiri ſibi volēs
reſpondebit ꝓpter ſolos ſcrupulos ſe in veritate re
am ſe criminoſam ſe dampnādā exiſtē. nōne mag̃
in hoc caſu de merito q̄m de peccato et ita pocius de
ſaluacione q̄m de dampnacione preſumit. Quo
pacto fert igit̄ ꝯtra ſemet ipſam dampnacionis
ſentenciā: Auget dubitacōez apoſtoli dictū. Michi
inquit ꝑ minimo eſt ut a vobis iudicer vel ab hūa
no die. ſed neq̄z meipſum diiudico qui tamē alibi
ſe primū fatetur inter peccatores. Venit inq̄t deus
ſaluos facē pc̄tores quoꝝ p̄mus ego ſum. Oro qua
lē ad iſta rn̄ſionē aduena noſter daret. Volucer

Qualē nimirū dat aplūs dū subdit ad p̄allegatū
qd̄dā v̄bū·q̄ me iudicat dn̄s ē · et alibi· Scio q̄
nō habitat in me bonū·cōformit̄ ad illud xp̄i·Qui
ex ꝓprijs loq̄tur mēdax ē·Certissiā igit̄ nō scrupu
losa roē tenē debet oīs hō viuēs·qm̄ sine grā dei
dāpnat⁹ ē·qua ꝓpt̄ humiliet se hō q̄ntū potuerit si
bi vilescat se deiciat se cōculcet in recogitacōe sua
q̄ nō hr̄et q̄d deo dāpnanti responderet q̄d obicēt
dicēti·amice nō facio tibi iniuriā·accipe qd̄ tuū est
et vade·Quid ē autē illud tuū nisi pc̄m nisi mēda
ciū? Legisti q̄ sc̄us abbas agathon moriens fr̄ib⁹
int̄rogantib⁹ an timēt·et an in opib⁹ suis cōfidēt
rn̄dit·In veritate timeo·neq; cōfido in opib⁹ meis
quousq; venero añ deū·qm̄ alia sūt iudicia dei alia
hoim̄· Monach⁹· Tot⁹ crede m̄ volucer horrore
cōcutior·tot⁹ merore tabesco·totus in desolacionē
et in q̄ndā velut desperacionē deicior hec audiens·
nec q̄d de p̄teritis neq; de futuris agā scio· Volu
cer· At vero german⁹ tuus hac cōsid̄acōe sic vti
nititur·ut inter tot premencia mundi mala inter
tot hostiles carnis ac demonis molestias per ip-
sam dn̄o ꝓpicio forciorē assurgē q̄rat in spei solidi
orem consolacionem·et in trāquilliori pace quies-
cere·cuius racōnē et modum collocucio diei p̄oris
exposuit· Monach⁹· Memini ·p desperacōez em̄
ad spem venire docuisti· causant nichilominꝰ scru
puli tales inq̄etudinē mētis quā fluctuare faciūt

a qua sicut musce moriētes pdūt suauitātē odoris
id est deuocionis et amoris sentimentū. Euigilare
demū cōpellūt et exsuscitare dilectā pusq̄ ipsa velit
Volucer. accipito consilium.

Secōm metrū quarti.

Signū talescit in te
Scrupulis exagitatum
Cor gemens et anxiatum
Persta forcius in spe
Filys suis quid obest
Prouida cura patris scit
Pane filiorum seruus
Vt quandoqz cibatur
Hic cibo seruu frequenter
Paruus vescitur heres
Glorietur ut nequaq̄
Et speret cor vtrimqz
Proximum solet iuuamen
Fieri contribulatis
Nonne fluctus et procelle
Expurgant mare crebro
Parturit filium mater
Sed non absqz dolore
Letus alacrisqz fies
Morum prole beatus
Si memor dei recuses
Hic solamen habere

¶ Prosa tercia quarti. Monachꝰ.

Pro q̄s blandimenta mūdi supauerit. q̄s adī pleuerit ꝓpheticū votū. letet̄ cor meū ut time at nomē tuū? q̄s ad sacrificiū salutis offerēdū acce dere presūpserit? si fuerit alienus a dulcedine dei. si aruerit sicut mons gelboe in quo nec ros desup re frigerās nec pluuia rigans et fecūdans cadat. sed sit sibi celū eneū et terra ferrea deserta et inaq̄sa

Volucer. Plurimos crede michi fefellit nimia sentimētoꝝ hm̄odi cōq̄sicio seu cupido. hoc in ture lupinis et begardis. hoc in q̄busdā deuotis nō se cūdū sciām exptū est q̄ deliramēta cordis sui ꝓ dei sentimentis āplexātes t̄pit̄ errauerūt. aly frustra conati sūt ad nichil passionabilit̄ affici. cū sentiret aplūs aliā legē repugnātē. Aly ita deo se voluerūt tradē ꝙ oiā deꝰ ageret in eis tm̄mō passiue se hn̄ti bus. Aly ꝑ vnionē apicis mētalis cū spū scō tra dūt hr̄i sciām misticā de deo. ita tn̄ ꝙ deꝰ nō ap̄phē dat̄ sub quacūqꝫ rōne vel entis vel veri vel boni. ꝫ ab istis et a p̄oribꝰ inq̄ritur. vbi meritū erit si di lectionis volūtarie n̄llꝰ habeat̄ actꝰ. At vero qua racōe debeat cor tuū medias int̄ scrupuloꝝ ac tēp tacōnū agitacōes se gerē. te doceat exemplū palpa bile. vtuntur nauti quodam vasculo in quo super cuspidem erectam librata est ex transuersu volubi lis acus ferrea. cuius acies affecta est per magne tē quo fit ut in polū articū assidua sit sua directio

nō alit̄ cor affectū dei dilcōe in fide et spe ferri ꝯueīt
in deū· porro sicut ex motu vasis cōtinētis acū agi
tat̄ acus aliorsū nūc dextrorsū nūc sinistrorsū· r̄dit
tñ semp in idipsū dū q̄escere sinit̄: cōformit̄ t̄baci
onē ā vacillacionē corpati videt̄ ex scrupulosis
motib⁹ modo ꝑ has mō ꝑ illas passionū fluctuaci
ones· maneat attñ diuin⁹ amor firm⁹ saltē in ha
bitu qd̄ sufficit· si nō penitus eiecerit ipsū homo· et
ita sufficit ut aliq̄s inueniat̄ cōstācior resistē pecca
tis· ymmo corp⁹ exponē martirio carēs actu tali-
bus sentimētis q̄ alius abundant̄ plen⁹ eis Qua
re patet signū istud sensibilis suauitatis inefficaci
ter arguere caritatē dei si nō affuerint comites ca
ritatis signate ꝑ apostolū· Caritas inquit paciēs
est benigna est cū reliq̄s quas subiūgit· Itaq3 si fi
des si spes si cetere v̄tutes informes eē pñt· dum de
est caritas effugiēs a facie latētis supbie· cur non
poterit hec exp̄ta suauitas? Gustas igit̄ hanc sua
uitatē vtere cū humilitate et grārū actione: gus-
tu cares· fer in paciencia et māsuetudine· attēdēs
q̄ aliquando demon abutit̄ nāli bono tenei cordis
ut est in mulierib⁹ sicut econūso p̄t grā nāle bonū
tale in adiutorium sui sumere· ut vehemencior et
crebrior inualescat spiritualis deuocio· Sed dum
surrepit superbia· quibus enim non insidietur que
vexare voluit apostolū tollitur hec pax interior· re
ditq3 colaphizacio tēptacionis custos hūilitatis·

quo casu sufficiat grā dei· nec more gn̄acōnis pra-
ue et puerse diuinū sibi deuocionis signū querat·
Monach⁹· Ecce relabimur in id qd̄ ab inicio q̄si
tū ē· qua racōe poterit aliq̄s q̄cq̄ aggredi sub dubi
o cōstitutus an agat recte· si ex interiori ɔsciē mo-
tu sufficiens certitudo nō habet̄· ꝑibit deniq; ōnis
ars distiguēdi veras a falsꝭ imissiones ꝓphecias à
reuelaciones· Volucer· Habes sup hoc vltimo
scripta nō pauca ꝑegrini nr̄i· primū vero respectu
eoꝝ q̄ futura sūt· de p̄teritis q̄ppe iā diximꝰ· sic ob
seruare cōuenit· ut nō reputet̄ culpa vbi culpa nō
est: alioquin causatur erronea cōsciā· ɔtra quā si
q̄dlibet attēptetur fieri iā culpa est si fluctuet ani-
mus: p̄terea sub hac dubitacōne velut ad vtrūlibꝫ
nesciēs q̄d actur⁹ sit· cōsiliū est ut nō agat qm̄ ex
ponēt se discrimini· quo casu certū hēat ꝙ peccat·
Vis igit̄ q̄cq̄ securus agē· cert⁹ sis illud eē bonū
neq; v̄tuti cōn̄riū Sꝫ refert qua certitudīe· sufficit
nēpe certitudo moralis· q̄lē vōum⁹ ut vel nō sis in
pc̄o dū facis qd̄ in te est· aut saltē pc̄m nō īcurris
nouū ꝑ temeritatē· exempli grā celebrandi· orta ē
em̄ ex diligencia tue p̄paracōis excusacio· Ceterū
moralis hec certitudo ꝑ doctrinā colligit̄ altero tri
ū modoꝝ· Vn⁹ ꝓuenit ex alteri⁹ auctoritate· Alt̄
ex ꝓpria erudicōne· Terci⁹ ab expimētali cōsuetu
dine· Sub p̄mo viuūt incipientes et animales·
sb̄ scd̄o ꝓficiētes ⁊ rōles· sb̄ t̄cio ꝑfecti ⁊ spūlaes

Cōsonat phs tradens tres hoim̄ maneries ad doc
trinā inueniri. pauci ꝑ seipsos dociles sūt ꝓpt̄ cla
rā sue cōplexiōis armoniā addo vel aliā grā; gra
tis datā. qua facilit̄ agēda cōcipiūt scripturas ut
augustin⁹ intelligūt. multi ꝑ alios erudiūt̄. recipi
entes ab eis intelligēciā scp̄turarū. aut si neq̄unt
credūt saltē dicētib⁹ et obediūt. Terciū gen⁹ despe
ratū est ad doctrinā q̄ neq; doceri pn̄t. neq; docen
tibus assentire volūt. q̄bus relictis. sūt em̄ plus dis
coli q̄ m̄lta ex brutis q̄ ꝑ humanā domant̄ indus-
triā. ut canes ut equi ut symee ut aues aliq̄. Fiat
sermo de reliq̄s. puta q̄ religionū istituendaꝝ p̄n
cipalis cā fuit auc̄tas regiminis. cui magis obedi
encia p̄staret̄ q̄ ꝓprie racioni q̄ in plurimis dubia
valde ē debilis et incerta. Preualere similit̄ h; hec
auctoritas respectu iunioꝝ quorūlibet ad m̄grōs
vel ꝑntes. qm̄ iudiciū ꝓprie racōis vel n̄llū vel ip̄fec
tū h̄nt. hoc pitagore scola seruabat. Sic iubet do
min⁹ dicēs. Int̄roga prēs tuos et dicēt tibi. maio
res tuos et ānūciabūt tibi. maiores itelligo q̄ mul
tis experiēciis eruditi sūt in agibilib⁹ hūanis. q̄rū
iudicia tradit aristotiles eē recipienda tāq̄ p̄nci-
pia ꝓpt̄ m̄lta vidisse. Extēdit̄ hoc ad eos q̄ respcū
diuinoꝝ ꝓpt̄ cōsuetudinē exercitatos h̄nt sensus.
q̄les iā in solitudine sibi viuē sufficiūt. Super
est sanctus doctrine modus ꝓposito nr̄o vicinior.
vn̄ sumit̄ in agēdis sufficiēs a moralis certitudo.

Oritur modus iste nutriturq; ex studiosa pscruta
cōne diuinoꝝ mādatoꝝ qualē suadz sapiēs. Que
tibi p̄cepit deꝰ illa cogita semp et in pluribꝰ opibꝰ
eius ne fueris curiosus. Et itm̄. nichil dulciꝰ q̄m
respicere in mādatis dei. Hic btm̄ dicit psalmista
qui in lege dm̄ meditatur die ac nocte. cum ceteris
absq; nūo cadētibꝰ in hāc sentēciā. Itaq; semel in
scp̄turis suis locutꝰ ē deꝰ et idipsū ait iob nō repe-
tet. qm̄ sufficient̄ erudiūt et ꝯsulūt. tm̄mō relegā
tur puro fideli et integro corde. Maliuolis q̄dē et in-
credulis tenebrosior inde nascit̄ erroꝝ caligo. quos
in hereticis olim nescio si amplius nostra hac eta
te perspicuum fuit. quando cecucientes facti sunt
multi circa fores principiorum moraliū que sunt
de primis impressionibus nature. que rursus di
gito proprio scripsit deus in tabulis lapideis ad in
delibilem memoriā repetens ea tercio per fidei tra
dicionem in euangelio. Itaq; lugere plangereq;
compellimur.

¶ Tercium metrū quarti.

Enigma q̄uis perferat secū fides
Est a fonte tamē lucis origo sua
Per hanc sophie veritas recōdita
Quā natura nequit insinuasse patz
Reuelat ecce paruulis amans eos
Atq; docens et cum simplicibus gradit̄
Sui superbis mēte cordis clauditur

Vult intellectus subsit ut ōnis ei
Petitq; sensus omnis ut se deneget
Debet homo totus obsequiū domino
Par nēpe bestys peccādo factus est
Indiget hinc fidei subdere colla iugo
Ut ambulet vite vias nec offendat
Pandit qualis sit finis habendus ei
Precepta rursus inculcat p̄us data
Nam mos puersus obnubilarat ea
Vis ingredi vitā mandata cōserua
Roborat hic decadem xp̄s in alta leuans
Si p̄ma per se nota p̄cepta decem
Mens scelerata docet falsa vel ambigua
In hys fides si sit obscurior plena
Meridie palpans a modo q̄d sup est
Jhesu benigne quid potest magis tuā
Externis legem tradere ludibrio
Modos et regulas viuēdi deinceps
Quos hys eūsis plebs tua suscipiet

¶ Prosa quarta quarti. Monach⁹.

Hoc est o volucer q̄ stomachabar nup mecū dū theologiā efferres. vñ fit q̄ nōnullos ex theologis expimur in nullo meliores vtinā non deteriores ceteris hominibus. Volucer. Nolo monache de aliena vita theologoꝝ nec alioꝝ scrutator eē vl̄ cēsor cuiosꝰ. h° vnū credidi ꝓpt̄ qd̄ a locut⁹ sū q̄ theologia ñ admixta fidei spei ⁊ caritati

inflat et officit· quēadmodū de phia rōnoꝝ refert
aplūs· qm̄ ꝓpt̄ ingratitudinē dati sūt sup alios ho=
mines in reꝓbū sensū· Cām reddit· qꝛ cū cognouis
sent deū· nō sicut deū glorificauerūt neqꝫ grās ege
rūt· Ingratitudinē vo maiorē eē in cōtēptu vel abusu
theologie q̄m phie nemo dubitauerit· ꝓpterea sic
apud ciceronē orator describit̄ q̄ ē vir bon⁹ dicēdi
peritꝰ ita theologū noiām⁹ virū bonū in sacris lit
teris eruditū· nō q̄dē erudicōe soli⁹ intellcūs· ꝫ m̄l=
tomag̃ affcūs· ut ea q̄ ꝑ theologiā intelligit tradu
cat ꝑ iugē rumiacōnē in affectū cordis ⁊ execucōez
opis· q̄ten⁹ sapiā scd̄z nomē suū sapida sit in boīs
suauiter et iocūde in malis tristabilit̄ et acerbe A-
lioq̄n tales instar vrie ferūt lrās dāpnacōis sue·
dāt adūsus semetipsos ex ore ꝓprio iudiciū· plus
inficiūt exēplo vite· q̄ instruāt vbo doctrine· Sa
cras deniqꝫ lrās inpudēter suis inq̄natis morib⁹
et desideriis subseruire cōpellūt sensū a sc̄is pr̄ibus
traditū distorquētes ymmo sepe nesciētes: Nescia
ꝓfecto ē ꝑs mag̃ taliū· q̄ se theologie ꝓfessores iac
titant· ita ut expiri stupor sit· ideo q̄ꝓpe theologiā
nesciūt· qꝛ se curis alijs quotidie tradūt· Esto sci-
ant· vides quēadmodū racio dos hominū p̄claris
sima vertitur reprobis ad suā alioꝝqꝫ ꝑnicē· vi-
nū quoqꝫ q̄nto melius tanto furiosiores eos q̄ ad
sobrietatē ipso nō vtuntur reddit· non vini vicio
sed potancium· Dicta sint hec interim quatenus

aiō tuo tristi mos gereret̄. et solueret̄ questio fcā
simil ut ea q̄ de theologica cōsolacōe scribim⁹ q̄lit̄ et
a quib⁹ accipienda sint vtilit̄ insinuarem⁹. Cōfido
in dn̄o q̄ apud ydeotas sollicitos de salute sua in
q̄bus est simplex fides certa spes et suauis caritas
insidebunt fructuosius in aiō theologice sm̄e. iō nō
frustra sunt q̄m aput repletos lr̄is gignētib⁹ sciāz
illā quā inflare dicit aplūs. oculū vero q̄s nesciat
q̄ntū turbat aut excecat inflacio. Sūt aly min⁹
culpabiliter nescio min⁹ tolerabilit̄ errātes. quos
ex doctrina dū moralē q̄rūt certitudinē. nullū lumē
rōis mouet ad assensū cuiusuis agibilis. tm̄modo
satis est si dicere potuerīt. hoc scriptū est. hoc talis
doctor in lcūra sua sensit. hoc alius ita posuit. simi
les aspicientib⁹ verso ad solē dorso splendorem ei⁹
in montib⁹. quos ad aspectū solis nullus sufficit
ostendētis digit⁹ attollere. Cur ita? Quia deorsū
oculū mergē soliti sūt vbi nō aspicit̄ sol nisi circū-
uolut⁹ caligine. Plane lucis nā nedū sensibilis s̄
intelligibilis ita hz. ut q̄nto longi⁹ ab origine ꝓtē
ditur. eo fiat debilior crassior et subobscurior. ꝓpte
rea si lumē intellectuale iugit̄ ad infima cōsidan-
da demergitur grossescit et crassescit quodāmō in
eptūqz reddit̄ supiora q̄uis lucidiora cōspicē. sed
neqz lumē veritatis accipiūt isti nisi circumuolu-
tū sit q̄dā veluti caligie traductiōis hūane. Mo-
nachus. Expim̄ id sepe qd̄ dicis. Sed q̄d ꝓinde

faciēdū sit insinua. Volucer. Monendi sūt ab in
gressu studij nō ita figē solā in ꝯstitucōib9 suis reti
nēdis mēoriā ut plurimū mos est. q̄n exerceāt in
tellectū rōnēq; cōsulant. ex q̄b9 p̄ncipijs vel mora
libus vel theologicis originēt̄ hm̄odi cōstitucōnes
ita em̄ fiet ut collustrētur lūie p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. q̄
si vel nolūt vel nequeūt credāt illustratis. Recogi
tēt insuper p̄stanciā hūane cōdicōis q̄ ad hoc cōdi
ta ē ut totū sensibilē mūdū q̄ p sensuū portas in
gredit̄ imp̄mendo spēs suas atq; simulachra re
ducāt in p̄mum p̄ncipiū deum cū q̄dam simplifica
cione et puritate. Ita ꝓcedens adeo mūd9 fit eo
cōtinue vtilior in suis ꝑtibus quo longinq̄or ꝓut
in elemētis vidē ē et in solis lūie. Rursus aūt red
dit̄ spūalior mag̃ ac mag̃ p opacionē intellcūs a
gētis in fantasmata corpalia. ex q̄b9 elicit sua v̄tu
te spēs intelligibiles simplices et incorp̄eas. Et sic
natū ex carne sensuum caro erat suo modo. sic q̄d
nascitur ex intelligibili spū spūs est. adeo q̄dē ut
nō dubitauerit ap̄ls dicē. q̄ adhēt deo vn9 spūs ē
cū eo. Hec opacio p̄cipue spectat ad eleuatos the
ologos exercitātes se ad theologiā misticā que p
abnegacionē tēdit in simplificacionē. vm̄ quādo
veniendū ē ad agibiliū tractacōnē. oportet rursus
in inferiora respicienda descendere alioquin falle
rentur isti modi ad primos cōtrario. si lumini p̄n
cipioꝝ hērēt adeo q̄ ꝯclusionū visionē omitterent

exemplo astrologi cadentis in foueā dū ambulās
respicit astra. Deniq; pfectus erit q̄ studiosa circū
spectione vsabitur in vtroq;. hūc iuristā theologū
et cū theologo iuristā iudicabo: quales fuerūt pri
mi doctores. ex quoꝝ sñijs decretales decretaq; cō
pacte sūt. Monachus. Raros affert etas nrā ta
les. cām scire desidero. Volucer. Pauci tolerāt
laborē studij in multis vel etas vel ingeniū vel sūp-
tus non suppetūt. Euenit p̄terea q̄ mistica agar
ācilla videns se peperisse habet cōtēptui sacram do
minā quā sterilem existimat. Rachel insup fortass
limpidos hñs oculos irridet aliquando mordaci⁹
sororis lye lippitudinē. cū se mutuo iure sororio cō
ueniat honorare. ipsam quoq; agar impio dñe
sue subici dictatisq; p eā equū fuerāt obediē. Sb
inde perpendis difficultatē infinitā quā habet mora
le negociū dū ꝓsequi queritur quia non satis est
intelligere quid verum sit et qd̄ rectū sicut cadit
sub arte tradere. sed periculares circūstancias que
variabiles sūt neq; sub arte neq; sua doctrina ve
niunt. Circumspicere necesse est statū in p̄mis rei
publice cū moribus eam regenciū. si iuxta cōsiliū
soceri moysi sint viri potētes timentes deum in qui
bus sit veritas et qui oderint auariciā. neq; sit a-
pud eos psonarū accepcio nec incōstācia neq; dep̄
uatū cōsiliū. Alioquin nō exibit ab eis iudiciū rec
tū q̄ntūcūq; fuerit postulatū nisi ꝓuiderit ex alto

deus q̄ ꝑ pueros ꝑ iniq̄s per bruta ꝑ demones sepi
us exercuit iudicia iusta. Qua in re thobias ore di
uino locut⁹ est. dū filio iussit cōsiliū semꝑ a sapiē
te ꝑquirē. omī tēpe benedic deū. ⁊ pete ab eo ut vi
as tuas dirigat. et ōnia cōsilia tua in ipso ꝑmane
āt. Que sūt autē ꝯsilia dei aꝑuit psalmista loquēs
ei. cōsiliū meū iustificacōes tue: nō ita tñ ut hūanū
cōsiliū deserat̄. qd̄ vtiqz debet existimari diuinū si
rite si humilit̄ si deuote si obedient̄ fuerit inq̄situ q̄
le zelus feruidus et oīs gn̄alit̄ passio vehemēs so
let nec petē nec petito vel ingesto credē. Monach⁹
Omittamus deinceps ea loqui q̄ sub erudicōne
doctrinali non veniunt. neqz em̄ moralis certitudo
quantum ex dictis colligo potest sub vna regula
tradi que sufficiat in omni casu consciencia agē
tis reddere securā se non deliquisse qd̄ ex euentu
rerum perpendi sepius solet. Volucer. Propte
rea ꝯstitute sūt in figurā tres cītates refugij. fides.
spes. et caritas ꝯtinētes lauacrū pñie et īmunita
tis asilū q̄ten⁹ pax ꝯturbata ꝑ ea q̄ se fecisse for-
midat hō reformet̄. q̄ pax q̄lit̄ obs̄uāda sit ītellige

¶ Quartū metrū quarti.

Pulchra pax sūmi munus opimū
Te voluntati sit bona tantū
Nūcius defert missus ab alto
Nam male menti qualis erit pax?
Sternitur lecto sorde repleto

Complet et spinis se viciorꝝ
Qualiū turba dilaceratur
Tracta nūc istuc rursus et illuc
Dissidet secū seqꝫ remordet·
Viribus vanis omnipotenti
Stulta guerrā dat more gigātū
Pugnat econtra qđqꝫ creatum
Jus sui regis sedulo seruans
Si placet fiat vera tibi pax
Ordinatus sit primitus omnis
Motus affectus nec vagus erret
Queritans extra posse quieto
Se frui mundo qđ neq̄t esse
Pauca pertēptet·non alienis
Litibus se det·sed nec habenas
Sensibus laxet·semp anhelet
Legis eterne iussa tenere·
Litteris sacris assiduus sit
Quippe dat pacem zelus earū
Pacis eterne pignus et arram

¶ Prosa q̄nta et vltia quarti· Mōchꝰ·

Adueniat oro pax ista nobis· At vero nondū satis explicuisti que sit apud peregrinū nostrū consolacio spālis deliniens eum in tam confusibili rerū tempestate· qualem in florentissimo nuper francie regno nominatim in celeberrima parisiensi ciuitate contigisse non prorsus ignorat et

nos intuem̃. Volucer. Accipe sup istis doctrinā
theologie celitus īmisse. quam deinceps nō me loq̃
putato cōq̃rens o homo ꝙ etate tua m̄lti depereūt
q̃d queso nouū accidit. habet etas ōnis mortuos
suos quotidie recipit terra mille modis hūanū
gen⁹. hos pestis. illos fames. alios gladius. mul
tos naufragia. morbi incēdia voragines absumūt
q̃ppe terra sūt et in terrā reuertuntur. Mencieba
ris o neq̃m. dum eue dicenti ne forte moriamur.
subintulisti nequaq̃m. omnes ex tunc capitali sup
plicio adiudicati sunt. Nil refert quis prior quis
posterior securi mortis feriatur. Vnum dabo tibi
qd̃ iure confitear esse timendum. quo merito vel de
merito vita iamiam citissime desitura finiat̃ apud
iudicem deum. Scio mecū fateberis. interrogo te.
respondeat existimacio tua. mortuos quos imma
tura. violentaq; nece defles ereptos: aut iusta cā
perdidit aut iniusta? si iusta. cur inculpas iustici
am? cur nō letaris lauans man⁹ tuas in sanguine
peccatoris? Si īiusta. vide si sobriū est eos plāge
re quos pro iusticia morientes beatos cristus ap
pellat. Sed dicēs. potuerāt iniusti viuēdo corrigi.
iusti vero plus ad suā aliorꝫq; salutē supstites ius
tificari. Quid si sordid⁹ sorduissz ad hut? si sue
dāpnacōnis assidue penas auxisset? iustus vero ut
sepe fit. excidisset a iusticia. Patet lacius ista de
ductio. Nōne varij sūt euentus belli. et nūc hunc

nūc illū cōsumit gladius· ut nō glorietur accīctus ut
discinctus· quoniā nō est forciū bellum dicit ecclesi
astes· Sed ad alciora cōscendere nostre racō-
nes volūt· q̄ nichil casuale nichil fortuitū tradūt
deo· cui⁹ cōsilia sup̄ filios hoīm̄ humana curiositas
cōp̄hendere p̄ singula nō p̄sumat· attigam⁹ tamē
aliqua q̄lia ex p̄pheticis et historicis libris nr̄is
fas est colligē· Destruxerūt assyrij ydolatre q̄dem
sine deo iherusalē scām ciuitatē cū p̄plo· q̄d p̄ ysaiā
dicat dn̄s audi· Ve assur v̄ga furoris mei· et bacu
lus ipse est in manu eorum mea indignacio· Se-
quitur· Ipse autē nō sic arbitrabit̄ et cor eius nō
estimabit· sed ad conterendū erit cor eius· Ecce q̄
deus malos de populo suo inter quos nō dubiū fu
isse quosdā innocētes voluit p̄ lōge deteriores affli
gere· quales appellat virgam furoris sui· q̄uis ob
sequi deo blasphemi non crederent· Quid si tale
aliquid operatus est modo deus· qui potestatem
habet vite et mortis· in cuius conspectu non iusti
ficabitur omnis viuens· Nonne frequenter in re-
gimine reipublice cupiditas se putat caritatem
cum hec cōe bonum illa p̄prium cōmodum semper
inq̄rat· Esto sit caritas· q̄d si non adhibuit p̄ sui
suorūq̄ custodia cōtra p̄diciosas insidias cautelā
qualē hūana p̄t et exigit industria· Quid si bellas
sent adūsus infideles aut aduersus exteros sui re
gis hostes et occubuissent· felices eos ī alterā vita

nōne iudicares nec morte turpi functos Qe si pre
sentē tātū respicis vitā · terreat apostol9 · si in hac
vita inq̄t tātū in cristo sperantes sum9 miserabi
liores sum9 ōnibus hominibus Quis p̄tēa nouit
si ascenderit in aures dn̄i sabaoth clamor flagicio
rū scelerū et abhominacōnū: q̄b9 vel popul9 vel rec
tores et nobiles · vel vtriq3 forsan peccauerāt q̄s
tradidit de9 nō in man9 infideliū ut alias plerūq3
q̄nq3 p vuandalos gothos et hunos · aliq̄n per ali
os nominatim ꝓpt̄ spurcissimā carnis corrupcōnē
ut aliquib9 reuelacio dixit · Exposuit suos modo
deus cladibus bellor3 ciuiliū vbi tumultuat̄ popu-
lus contra nobiles ymmo sine lege sine ordine no
biles int̄ se cū dissecacōne mutua populor3 se destru
unt · Punit crede michi deus occulciora sepe delicta
per flagella patēcia · illa eciam que per cōtritū cor
et humiliatū deleta p̄dem fuerunt · quo ad culpā
repetit in penam · hinc fit ut aliquos presencialiter
bene viuentes aliquando cōprehendat afflictio ā
pro paruo sicut putatur delicto nouo grādior puni
cio subsequatur · quēadmodū cernere est in corpis
egritudinibus que ad occasionem facilem oriri vi
dentur aut recidiuū pati · Sed da nullum neq3
modo neq3 antea precessisse demeritum · virtus vel
exercetur ad meritum vel ad premium coronatur
Adde q̄ mutat deus ut placet regna de gente in
gentem propter iniusticias et varios dolos · na-

bugodonosor mēte captus testis est· testis troya·
testis roma· testis daniel de dissipacōe monarchia
rū q̄tuor p̄ncipaliū· Habet em̄ q̄libet res in terris
q̄ndā sue duracōis p̄iodū· atq; vicissitudini subiec
ta ē· sit hō sit dom⁹ sit ciuitas sit regnū sit imperiū
Mutauit p̄terea dn̄s sacerdociū hely iuxta reue-
lacōnē samueli factā· cui⁹ gen⁹ saul exterminauit
cū ciuitate sacerdotū in ore glady viros et mulie-
res p̄uulos et lactētes· Ubi p̄cor attēde vigilant̄
est enim ꝓposito res accōmoda· vide quis occasio
nem prestiterit ꝓximam neci crudelissime sacerdo-
tū ac virorum restitorū ephod lineo cum mulieri-
bus et paruulis et lactentibus et ꝓrsus innocuis
cum horrenda demolicione ciuitatis· Nonne legis
q̄ declinauerat dauid ad achimelech sacerdotem
et sumpserat in necessitate famis panes sanctos
cū gladio goliad? Neuter istic culpabilis: et de da
uid testis ihesus in euangelio licet vsus sit bona
mente· reuerse memorans executus est nichilo mi
nus saul irritatus mala voluntate destructionem
quā dei voluntas optima se facturam predixerat
Canitur in psalmis de deo· conuertit cor eorum nō
dubium egiptiorum ut odirent populum suum· et
dolū facerēt in seruos eius· Conuertit intellige q̄
materiam ody et doli ministrauit in multiplicacōe
hebreorū et in miraculorū p̄ moysen oñsione Q°
circa facile ptz esse fallax argumētū· ꝓuenerunt

ex istius opacione scandala mortes malaqz sine
numero. egit ergo talis culpabilit̄. nichil em̄ tam
bonū quo neq̄cia puersoꝝ neq̄at abuti. exemplū
in ꝓtestacione fidei ꝑ martires claret. et p̄mo in
p̄dicacione cristi. qui non venit pacē mittere in ter
rā ꝫ gladiū. cuiꝰ ortus vtiqz diuinꝰ tot innocen-
tes ꝑ herodē dedit neci. Castigat pat̄ filiū. medicꝰ
egrotū. ipsi se perimūt. nūquid aget pater super fi
lio. medicus super egroto penitenciā. quia mortis
occasionē dedisse visi sunt: non puto. Notauis
et in presenti re quēadmodū pugnauerūt filij isr l'
tribꝰ vicibus cōtra beniamin ob vindictam pessi-
mi sceleris in vxore leuite. causa iusta erat. et qd̄
fortasse miraberis. dederat deus assensū pugnanti
bus. victi sūt p̄mo et iterū scd̄o vsqz ad internecō
nē q̄nquaginta miliū pugnatorū ex israhel. terci
a pugna dedit eis purgatis et humiliatis victori
am vsqz ad omnimodā pene delecionē benyamiti
ce tribus: nō discurrā per plurima. scrutāti quippe
scripturas meas occurrūt talia copiose. quoꝝ lec-
tio viuax est et quasi malleus conterens petras
Cōsolacionē deniqz faciēs cōn mōrtiū casus ino-
pinatos ⁊ q̄ iusta dei bonitate videt̄ indigni. Si
videris ait ecc̄iastes calūpnias egenoꝝ et violē-
ta iudicia. ⁊ subuerti iusticiā in prouincia nō mi-
reris sup̄ hoc negocio qm̄ excelso excelsior alius
est. Et isuper vniuerse terre rex imperat seruiēti.

et ita impat ut seruiāt sibi eciam nescientes eciā
repugnantes et odientes ut demones. Vis nullū
ex amicis perdere. vis eos possidere trāquille: oēs
in deo dilexeris. suam vitam suam gloriam suas
diuicias in eo recōditas habe. vtiqz sicut nō perdi
tur deus. sic amicos cū sua vita gloria diuicys sē-
per et vbiqz possidebis. Cetm̄ nemo desperauerit
de te ihesu bone. qm̄ cū iratus fueris miscdie recor-
daberis. et pt⁹ tēpestatē trāquillū facis. tu rēpub
licā p varias agitaciones purificare scis. velut ex
actione mutua elementorū nobiliora gignis mixta
Apud te sunt innumerabiles modi purgacionis
et saluacionis electorum. vnus per ignominiam
mortis que libāt eciam a purgatorys supplicys.
alius per ablacionem totalem tēporalium cum cor
pore vnde laqueus conteritur omniū debitorū quo
rum fortassis alio modo non erat bene possibilis
solucio. Aly forsitan egerunt tepide negligenter
causam vel iusticie publice vel legis diuine. aut cir
cūstancias culpabiles habuit sua prosecucio. om-
nia mors abolere potuit eo efficacius quo contume
liosius illata ē caruitqz sepulchro. Talia q̄s ōnia
diuūet? Audebo sublimius vocem attollere plenā
cōsolacōis scē. Itaqz desolacōnū omnium quas fu
ror hostilis opatus ē ꝓut cōquereris. interrogo qual
assignat causa. si libido dñandi regēdiqz. si vindcē
zelus efferus. si diuiciarū vel opū execrāda fames

si tituli fortassis alij nō min⁹ scelerati sacrilegi ne
phandiq; felices oro nōne sūt q̄ v̄tuosis animis
obsistere conati sunt: q̄uis in oculis hoim̄ supati?
Actores vero tāto infeliciores · q̄nto nichil infelici⁹
impunita licēcia et ꝓsperitate peccanciū · qualiū
misereatis velim ꝑ sua cōuersione saluteq; depre
cans · Q̄ si causa iuxta quorūdam impudenciam
que se de ꝑtinacia dampnat assignetur defensio ca
tholice veritatis · vicia querens et errores corrige
re · ⁊ hoc coram iudice legitimo nūc ordinario nūc
sup̄mo · quid ni fidenter affirmauerim beatos esse
mortuos qui pro lege dei sui certauerint vsq; ad
mortem exemplo tot martirum · Quid stupes? q̄d
me respicis? nolito mirari · si habet quotidie marti
res suos mundus · si caro · si dyabolus · cur non ha
beat suos cristus? Hic apostolus · Oportet hereses
esse · vt qui probati sunt manifesti fiant · quomodo
manifesti? plane in bonum: si legem dei defenderint
strennue · sed prorsus in malum si vel maligne im
pugnauerint aut impugnantibus fauerint impu
denter subdole nequit̄ subuertendo vel negando
iusticiam · Tales dixeris scandalorum causam om
nium qualem egerūt in alios persequentes aliq̄s
vsq; ad coronam martirij · Quo pacto inquies:
Respondeo nonne martirum causa fuit pro cristo
pro veritate pro iusticia pro viciorum redar
gucione mors vndecumq; tolerata · Attende

quē causa reddiderit ipsū abel p̄mū martirē in lege
nature. hec nimirū q̄ in odiū iusticie religiose qua
sacrificiū obtulerat deo placabile cayn frater eū
nichil tale cogitantē egredientē in agrū insidiose
peremit. vides quo pacto sit aliq̄s martir eciā dum
ignorat. Omitto de septem fratribus machabeis
in lege scripta. qui non ob aliam causam q̄ ne le-
gem in porcine carnis esu violarent atrocissime
necati sunt. Non loquar de iohanne baptista. qui
legis vtriusq̄z moysi et cristi limes quidam fuit
cuius martirium aliam non inuenitur causam
habuisse nisi redargucionem publici incestus. tho
mas cantuariensis ob defensionem ecclesiastice
libertatis. Leodegaius ob zelum domus francie
contra ebroinum Agathes Agnes et Lucia prop
ter fidem castitatis glorioso celebrantur martirio
Et ita de plurimis quorum exemplis perspicuum
fit omnem hominem qui perimitur odio iusticie
et veritatis dum sectatur illam prosequitur aut de-
fendit: insigniť apud deum vero titulo martirij q̄-
lecūq̄z fuerit apud hoiēs iudiciū. Quid si plus
aliq̄d addiderī. inocētes quidē occisos cōsidero q̄s
esse martires null9 q̄ fidē habet ecclesie dubitauit
s̄z que racio martirij. nūquid alia dabitur q̄m o-
diū cristi ex ambicōe regnandi proueniens. Vbi
rursus colligiť hec regula q̄ īfantes ā pueri. q̄nto
magis p̄uectiores. quos ī odiū xp̄ianoꝝ seu cristi

vel sue legis perimūt infideles iudei sarraceni vel
pagani aut aliqui nominetenꝰ cristiani hereticā-
tes apostateq3 facti· aut in tyrannidis rabiem ver
si· tales martirio coronantur eciam mortis timidi
p̄cipue si non alius criminis obex inest actu· Hec
insideant animo tuo· si absq3 fictione meus es dis
cipulus· hec mentis turbaciones radicitus euellāt
quoniam alcior securior salubrior religiosior et glo
riosior nō est altera consolacio ad quā prouehere
possit doctrina mee legis· q̄ martiry tolerācia· per
qd̄ deletur in ꝓprio sanguine q̄libet culpa simul et
pena· ut ꝑtinus homo liber et expeditus euolet in
celum vbi statum habeat omnium bonorum aggre
gacione perfectum· Volucer· Hattenus o
monache theologia locuta sit· nos ex sua nostra
q3 collocucione breuiter epylogantes· sumamus
hoc cōpendiosū in omni tribulacione solamen· ut
toto corde suspiremus leuantes oculos in celum ⁊
dicentes· Deus et pater misericordiarum et tociꝰ
consolacionis· in cuius miseracione sperandum
est· cuius se voluntati conformandum est· a quo ē
virtus paciencie· in quo est serenacio ꝯsciē· Nos
interim trahere conemur in affectum qd̄ sub q̄tri
duo disseruimꝰ ꝑ intellectū· Monachꝰ· Fiat ita
p̄cor· ⁊ pax dei q̄ exsupat omnē sensū· custodiat cor
da ⁊ itelligēcias nr̄as in caritate dei et pacien̄ xp̄i
vt ꝑ pacīam ⁊ ꝯsolacōez scp̄turarū spē hēamꝰ ·:·